

S.J. BOSGRA

1963.

C

C

's-Gravenhage, 1 november 1963.

70 032

De Weledelgeboren Heer
S.J. Bosgra,
Vinkenstraat 13,
AMSTERDAM.

Geachte Heer Bosgra,

Hierbij heb ik de eer U mede te delen, dat de vaste Commissie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor de B.V.D. gattendeerd is op een in de "Haagsche Post" van 2 november 1963 verschenen verslag van een interview met U. Daarin heet het, dat U "ook op het Nederlandse front geheime-dienstactiviteiten weet te melden."

De Commissie, die de haar door de Kamer opgedragen controle over de dienst ook uitstrekt tot activiteiten van die dienst, welke haar bekend zijn geworden uit andere bronnen dan specifiek tot haar gerichte klachten, zou gaarne vernemen of in bedoeld interview Uw woorden juist zijn weergegeven en of U aan het aldaar medegedeelde nog iets hebt toe te voegen, zulks ter nadere documentatie van de Commissie. De Commissie zal dan beoordelen, of zij in een en ander aanleiding aanwenig acht nadere informatie bij de Minister van Binnenlandse Zaken in te winnen.

✓
Dr. A. Vondeling

(Voorzitter der Commissie)

STATEN-GENERAAL
TWEDE KAMER

Afschrift voor de leden van de
Vaste Commissie voor de B.V.D.

's-Gravenhage, 2 november 1963

De Weledelgeboren Heer
S.J. Bosgra,
Vinkenstraat 13,
AMSTERDAM

Geachte Heer Bosgra,

Hierbij heb ik de eer U mede te delen, dat de vaste Commissie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor de B.V.D. geattendeerd is op een in de "Haagse Post" van 2 november 1963 verschenen verslag van een interview met U. Daarin heet het, dat U "ook op het Nederlandse front geheime-dienstactiviteiten weet te melden."

De Commissie, die de haar door de Kamer opgedragen controle over de dienst ook uitstrekt tot activiteiten van die dienst, welke haar bekend zijn geworden uit andere bronnen dan specifiek tot haar gerichte klachten, zou gaarne vernemen of in bedoeld interview Uw woorden juist zijn weergegeven en of U aan het aldaar medegedeelde nog iets hebt toe te voegen, zulks ter nadere documentatie van de Commissie. De Commissie zal dan beoordelen, of zij in een en ander aanleiding aanwezig acht nadere informaties bij de Minister van Binnenlandse Zaken in te winnen.

w.g. Vondeling

Dr. A. Vondeling

(Voorzitter der Commissie)

Algemeen

ANTI-KOLONIALISME

Sandalen en schandalen

- Portugese ex-vaandrig:
„vechten of weglopen”

Tot het einde van de Algerijnse bevrijdingsoorlog was natuurkunde-student Sietze Bosgra (nu 27 en wetenschappelijk ambtenaar aan de Amsterdamse Gemeente-universiteit) lid van het comité Actie Informatie Algerije. Toen bij gebrek aan een kwestie-Algerije de noodzaak tot informatie geven ophield, schakelde Bosgra om naar de steeds meer in het nieuws komende kwestie-Angola.

Lezingen organiserend, protesttelegrammen versturend en demonstraties ontketenend (Bosgra was een van de organisatoren van de pijnlijk afgelopen Taptoe-rel in het Olympisch Stadion), zocht hij telkens nieuwe mogelijkheden om zijn anti-kolonialistisch ideaal te propageren, onder auspiciën van een aanbevelingscomité met namen als kabbaliek zwart schaap Fons Hermans, anti-apartheidsjournaliste Margriet de Sablonière, PSP-predikant Krijn Strijd, en dominee Burskes (zegt Bosgra: „natuurlijk bij mij overal”).

Laatste onderneming van geroemde schandaalvervolgende pacifist Bosgra is een lezingencyclus van „Een Portugees student, die als dienstplichtig officier naar Angola gezonden werd en daar de oorlog in al zijn verschrikkingen meemaakte.”

In mei uit het Portugese leger in Angola gedesterteerde vaandrig José de Moura Marques (24) zegt: „Ik stond voor de keus: vechten of weglopen. Als ik langer was gebleven, had ik moeten vechten, maar ik heb enorm geluk gehad. Tijdens een verlof in Lissabon heb ik me ingeschreven voor een excursie naar Londen voor de wedstrijd Benfica—Tottenham Hotspur. Maar op het laatste moment ben ik niet naar Londen maar naar Parijs gegaan.”

Vaandrig José de Moura Marques (24)
„...ik moet de vloer vegen”...

In Parijs hoort ex-vaandrig de Moura Marques tot het groeiende leger Portugese réfugiés, in heel Frankrijk op het ogenblik ongeveer 120.000. Vroeger technisch student in Lissabon, kan hij met zijn Portugese eindexamen geen Franse beurs krijgen, dus hij is overdag huis-knecht („ik moet de vloer vegen”) en probeert 's avonds zoveel mogelijk te studeren.

Klikgeluid

Kleine zwarte José (schoenmaat 37) voelt zich zelfs in Frankrijk niet veilig voor de Policia Internacional de Defesa do Estado (PIDE): „Toen ik een keer op straat werd aangesproken door een andere Portugees, wilde ik van hem af omdat hij te veel vragen stelde, maar er moest zelfs een gendarme aan te pas komen. Toen legitimeerde de andere Portugees zich met een kaart van de PIDE, zag ik.”

De PIDE zorgt ook voor pijnlijke en pikante moeilijkheden in het briefverkeer tussen José en zijn familie in Portugal: „Al ik mijn brieven niet aange-tekend de stuur, komen ze niet terecht. Aangetekend wel, maar dan is de inhoud vervangen door papiertjes met obscene woorden of naaktfoto's.”

Bosgra weet trouwens ook op het Nederlandse front geheime-dienstactiviteiten te melden. Telefonerend met Trouw-verslaggever Heizenberg om José's komst aan te kondigen, hoorde hij het sinds kamervragen befaamde klikgeluid: „O, zeiden we tegen elkaar, dat is de BVD, laten we het verder maar mondeling afdoen.”

Op de door het Actiecomité Angola in samenwerking met de democratisch-socialistische studentenvereniging Politeia georganiseerde lezingen vertelt José in moeilijk verstaanbaar Frans hoe naar zijn mening Salazar zijn dictatuur in stand houdt door de oorlog in Angola: „Voor de eenheid van het volk is één groot en heilig doel nodig.”

Bijzondere wetten

Tijdens de lezingen laat José foto's zien van door Portugese soldaten met Engelse, Amerikaanse, Franse en Belgische wapens in Angola begane wrede- heden, waarmee hij op dezelfde manier een tegengesteld doel probeert te bereiken als het Salazar-regime in Lissabon. Vertelt José: „In Lissabon worden tentoonstellingen gehouden met grote foto's van door negers verminkte blanken, om de mensen in de juiste stemming voor de oorlog te brengen.” Maar ook: „Zelf heb ik nooit wrede heden van ons leger meegemaakt, en ook nooit iemand ontmoet die ze wel heeft begaan.”

Om moeilijkheden met de politie in Utrecht, waar José de eerste van zijn zeven lezingen dinsdagavond heeft gehouden, te voorkomen, besloten het Actiecomité Angola en Politeia de bijeenkomst besloten te houden. Een buitenlander die in Nederland over politiek wil spreken, moet bij de afdeling Bijzondere Wetten vergunning vragen, en de organisatoren waren er zeker van dat hun Nato-partner Portugal aanvallende spreker de vergunning niet zou krijgen. Maar de Utrechtse politie vond het allemaal niet zo erg: „Het is de vraag of er een spreekverbod opgelegd zou zijn, ook in geval van een openbare vergadering.” De Portugese ambassade was evenmin onder de indruk: „Officieel weten we van niets, het Actiecomité Angola stuurt ons nooit uitnodigingen voor zijn activiteiten.”

Haagse Post
2 nov. '63

Apelr aan leden Cij

Aan de vaste Commissie van de Tweede Kamer
voor de B.V.D.
Den Haag

Amsterdam, 9 november 1963

Geachte heren,

In antwoord op het schrijven van Uw voorzitter, dr. A.Vondeling, gedateerd 1 november 1963, betreffende een interview in de Haagse Post van 2 november 1963, deel ik U het volgende mee:

Op maandag 28 oktober om ongeveer 11 uur in de ochtend belde ik Trouw, Nieuwe Nieuwstr, A'dam op, om een afspraak te maken voor een interview met een uit het Portugese leger gedeserteerde officier. Ik sprak met verslaggever Heisenberg. Toen het woord Portugese deserteur gevallen was hoorden we beiden een klikgeluid.

Hoewel uiteraard voor mij niet aan te tonen is, dat dit de B.V.D. is, zou ik graag van U vernemen, of mijn telefoon wordt afgeluisterd, en zo ja, op welke gronden. Indien de B.V.D. een ontkennend antwoord op deze vraag mocht geven, dan zou ik graag weten, of U het met mij eens bent, dat afluisteren van medewerkers van het Actiecomité Angola niet op zijn plaats is, daar deze organisatie slechts actie voert door het gesproken woord en de pen op het voorlichtingsfront in Nederland.

In verband met misleidende verhalen in "Het Vrije Volk", waarbij uitgegaan wordt van punt 1 van artikel 9 van de Voorwaarden van aansluiting op het Openbare Telefoonnet, wil ik U mededelen dat hier inderdaad de mogelijkheid van afluisteren van telefoongesprekken door de PTT staat vermeld. Maar afluisteren is niet hetzelfde als afluisteren en doorgeven van de telefoongesprekken. Zou het niet mogelijk zijn, alleen afluisteraars te gebruiken, die onder ede verklaren, nooit en te nimmer iets van het afgeluisterde openbaar te maken, behalve in het in punt 1 behandelde geval, op straffe van bijv. 10 jaar gevangenisstraf, die niet door een boete vervangen kan worden. Hoewel niets te bewijzen is, bestaat er toch bij vele mensen in Nederland het gevoel dat de democratie ondermijnd is door de gewoonte de telefoon af te luisteren en brieven te openen van mensen van de oppositie, teneinde haar werk te bemoeilijken.

Graag ontvang ik spoedig een antwoord op dit schrijven,

Hoogachtend,

S. Bosgra

S. Bosgra
Vinkenstraat 13"
Amsterdam

STATEN-GENERAAL
TWEEDE KAMER

Afschrift bestemd voor de leden van
de vaste Commissie voor de Binnenlandse
Veiligheidsdienst.

Aan de vaste Commissie van de Tweede Kamer
voor de B.V.D.
Den Haag.

Amsterdam, 9 november 1963.

Geachte heren,

In antwoord op het schrijven van Uw voorzitter, dr. A. Vondeling, gedateerd 1 november 1963, betreffende een interview in de Haagse Post van 2 november 1963, deel ik U het volgende meê:
Op maandag 28 oktober om ongeveer 11 uur in de ochtend belde ik Trouw, Nieuwe Nieuwstr., A'dam op, om een afspraak te maken voor een interview met een uit het Portugese leger gedeserteerde officier. Ik sprak met verslaggever Heisenberg. Toen het woord Portugese deserteur gevallen was hoorden we beiden een klikgeluid. Hoewel uiteraard voor mij niet aan te tonen is, dat dit de B.V.D. is, zou ik graag van U vernemen, of mijn telefoon wordt afgeluisterd, en zo ja, op welke gronden. Indien de B.V.D. een ontkennend antwoord op deze vraag mocht geven, dan zou ik graag weten, of U het met mij eens bent, dat afluisteren van medewerkers van het Actiecomité Angola niet op zijn plaats is, daar deze organisatie slechts actie voert door het gesproken woord en de pen op het voorlichtingsfront in Nederland.

In verband met misleidende verhalen in "Het Vrije Volk", waarbij uitgegaan wordt van punt 1 van artikel 9 van de Voorwaarden van aansluiting op het Openbare Telefoonnet, wil ik U mededelen dat hier inderdaad de mogelijkheid van afluisteren van telefoongesprekken door de PTT staat vermeld. Maar afluisteren is niet hetzelfde als afluisteren en doorgeven van de telefoongesprekken. Zou het niet mogelijk zijn, alleen afluisteraars te gebruiken, die onder ede verklaren, nooit en te nimmer iets van het afgeluisterde openbaar te maken, behalve in het in punt 1 behandelde geval, op straffe van bijv. 10 jaar gevangenisstraf, die niet door een boete vervangen kan worden. Hoewel niets te bewijzen is, bestaat er toch bij vele mensen in Nederland het gevoel dat de democratie ondermijnd is door de gewoonte de telefoon af te luisteren en brieven te openen van mensen van de oppositie, teneinde haar werk te bemoeilijken.

Graag ontving ik spoedig een antwoord op dit schrijven,

Hoogachtend,

(w.g.) S. Bosgra
Vinkenstraat 13''
Amsterdam.

41.188

's-Gravenhage, 19 december 1963

De Heer S. Bosgra,
Vinkenstraat 13
AMSTERDAM.

Hierbij heb ik de eer, U namens de vaste Commissie voor de Binnenlandse Veiligheidsdienst van de Tweede Kamer der Staten-Generaal mede te delen, dat de Commissie meent te mogen aannemen, dat kennisneming van de verklaring, welke ik namens de Commissie op 19 november jl. in de Tweede Kamer mocht afleggen (Handelingen Zitting 1963-1964, blz. 435 en 436) - waarvan de tekst hierbij gaat - U duidelijk zal maken dat de "klik", welke door U gesignaleerd is, in geen geval heeft betekend, dat Uw gesprek door de B.V.D. werd afgeluisterd.

(Dr. A. Vondeling)

Voorzitter der Commissie

aantekeningen griffier

gheel als aan B B Hendriks,

naam met de volgende

lijst:

Indien u de bevestiging
aan St. J. Bosgra
afgeeft / m.v.

Vinkenstraat 13

Amsterdam

Reactie aan Bosgra

in de " Haagse Post " van 2 november 1963
verschijnt verslag van een interview met u
daarin heet het, dat u " ook op het
Nederlandse front geheime - dienstactiviteiten
weet te melden "

of in bedoeld interview nu
worden juist in weergave, of. U
kan het alwaar medegedeelde
nog iets hebt toe te voegen